

ΕΡΕΥΝΑ

Ανδριανού Γκουρμπάτση
Αντιστρατήγου – Υπαρχηγού ΠΣ, ε.α, Νομικού
Εδικού Ερευνητή - Δικαστικού Πραγματογνώμονα
Διερεύνησης Εγκλημάτων Εμπρησμού

''Θάνατοι από αστικές πυρκαγιές την εποχή της πανδημίας''

A.- Εισαγωγικά

Το Πυροσβεστικό Σώμα, που έχει κατά νόμο την αρμοδιότητα μεταξύ άλλων και της προστασίας της ανθρώπινης ζωής από τις πυρκαγιές και αποτελεί τον κυριότερο επιχειρησιακό βραχίονα της Πολιτικής Προστασίας της χώρας, ως γνωστόν στη μακρόχρονη πορεία, λειτουργία και προσφορά του στο κοινωνικό σύνολο έχει επαξίως κατορθώσει να αποτελεί στη συνείδηση του κόσμου γενικά έναν αξιόπιστο και αποτελεσματικό φορέα πολιτικής προστασίας με ελάχιστες εξαιρέσεις, όπως πρόσφατα το έτος 2018 με τη φονική (δασική) πυρκαγιά στο Μάτι, το 2007 με τις φονικές πυρκαγιές σε Ηλεία, Λακωνία, Εύβοια κλπ περιοχές της χώρας κ.α. Δυστυχώς, όπως προκύπτει από τα στατιστικά στοιχεία και πιο συγκεκριμένα τα στοιχεία που αφορούν τους θανάτους από αστικές πυρκαγιές, κατά το έτος 2020 υπάρχουν επίσης σκιές στη λειτουργία του ΠΣ, αφού έχει προβληματίσει την κοινωνία η έξαρση εξαιρετικά μεγάλου αριθμού θανάτων εξ αιτίας αυτών των πυρκαγιών. Το ιδιαίτερα σημαντικό βέβαια αυτό γεγονός, της απώλειας δηλαδή των (68) θυμάτων κατά το έτος 2020 (ένα σχεδόν μικρότερο Μάτι) εξ αιτίας των αστικών πυρκαγιών που έλαβαν χώρα στην επικράτεια, όσο κι αν επισκιάζεται – και ορθώς – την εποχή αυτή από την απώλεια μεγάλου αριθμού συνανθρώπων μας λόγω πανδημίας της covid-19 (πλέον των 4.800 μέχρι σήμερα θανάτων), ωστόσο δεν είναι ήσσονος σημασίας και σπουδαιότητας στη χώρα μας και κανείς αρμόδιος φορέας όσο και να θέλει δεν μπορεί να παραβλέψει.

B.- Επιχειρησιακός σχεδιασμός ΠΣ λόγω πανδημίας

Κάθε χρόνο το Πυροσβεστικό Σώμα προβαίνει σε επιχειρησιακό σχεδιασμό για των αντιμετώπιση των (αστικών και δασικών) πυρκαγιών κλπ φυσικών καταστροφών. Αυτός ο επιχειρησιακός σχεδιασμός του ΠΣ αναθεωρήθηκε (τροποποιήθηκε) λόγω πανδημίας της covid-19.

Ειδικότερα ύστερα από οδηγίες του ΕΟΔΥ, σύμφωνα με την με αρ. Πρωτ. 2328 / 5.2.2020 Εγκύκλιό του <<Μέτρα προφύλαξης από το νέο κορονοϊό (2019-nCoV) – Οδηγίες για τα Σώματα Ασφαλείας>>, εκδόθηκαν από το Αρχηγείο ΠΣ σχετικές διαταγές. Πιο συγκεκριμένα με την με αρ. Πρωτ. 15848 οικ. Φ.215.4 / 15.3.2020 και 24449 οικ. Φ. 215.5 / 30.4.2020 Διαταγή του Αρχηγείου ΠΣ, σχετικά με τη λειτουργία του Πυροσβεστικού Σώματος και τη λήψη κατεπειγόντων μέτρων, η οποία τροποποιήθηκε με την με αρ. Πρωτ. 24449 οικ. Φ.215.4 / 30 Απριλίου 2020 όμοια Διαταγή ΑΠΣ ορίζονται, μεταξύ άλλων, ότι <<**ΟΛΕΣ** οι Υπηρεσίες, εφεξής εργάζονται με 24ώρη εναλλαγή των υπαλλήλων τους οι οποίοι χωρίζονται σε δύο (2) ισάριθμες μάχιμες ΒΑΡΔΙΕΣ:

Α. Ενεργή Φυλακή (ελάχιστο απαραίτητο προσωπικό της δύναμης, όπως ορίζεται στις κείμενες διατάξεις, εργάζεται έως 15 ημέρες κυλιόμενα).

Β. Εφεδρική Φυλακή (το υπόλοιπο προσωπικό **παραμένει στις οικίες τους**, τηρώντας τις σχετικές οδηγίες του Ε.Ο.Δ.Υ.)

Ειδικότερα: Η **Ενεργή Φυλακή** διαιρείται σε 3 βάρδιες π.χ. Β1, Β2 και Β3 και απασχολείται εναλλάξ η κάθε μία από αυτές με το σύστημα 24-48 ήτοι 24 ώρες εργασία, 48 ώρες κατ' οίκον ανάπαυση, τηρώντας τις σχετικές οδηγίες του Ε.Ο.Δ.Υ. Το ρεπό πενθημέρου, αναστέλλεται μέχρι νεωτέρας>>, ότι <<**Η στελέχωση των πυροσβεστικών οχημάτων των εξόδων πυρκαγιάς θα γίνεται με το ελάχιστο απαιτούμενο αριθμό υπαλλήλων...**>>, ότι ως προς την εκτέλεση μάχιμης υπηρεσίας ανά δήμερο / δήμερο, <<Από λήψεως της παρούσης και μέχρι νεωτέρας, **ΔΕΝ** θα εκτελούνται οι ανά δήμερο/δήμερο μάχιμες Υπηρεσίες>> και τέλος, σε ότι αφορά την εκτέλεση υπηρεσίας από τους εθελοντές του ΠΣ, << 1. Η προγραμματισμένη εκτέλεση Υπηρεσίας από τους Εθελοντές του Π.Σ., θα πραγματοποιείται κατ' οίκον (σε κατάσταση ετοιμότητας) και θα λογίζεται ως πραγματικός χρόνος παροχής εθελοντικής Υπηρεσίας, σύμφωνα με τα προκαθορισμένα ωράρια του Π.Σ. ή της Π.Υ. 2. Η λειτουργία των Εθελοντικών Σταθμών και Κλιμακίων, θα πραγματοποιείται κατ' αντιστοιχία με αυτά που θα ισχύσουν για τους επαγγελματικούς Π.Σ. και Π.Υ. της Χώρας>>.

Κατόπιν των ανωτέρω Διαταγών του Αρχηγείου ΠΣ είναι σαφές ότι ο επιχειρησιακός σχεδιασμός των μάχιμων Υπηρεσιών ΠΣ αναθεωρήθηκε προφανώς επί τα χείρω, αφού επέφερε υποστελέχωση και συνεπώς υπολειτουργία των Υπηρεσιών του. Έτσι τα ανωτέρω μέτρα προφανώς κι έχουν επηρεάσει – και επηρεάζουν εφεξής - αρνητικά τον επιχειρησιακό σχεδιασμό και ως εκ τούτου έχουν συμβάλει στη μείωση της επιχειρησιακής ικανότητας και αποτελεσματικότητας και γενικά της παρεχόμενης προς το κοινωνικό σύνολο πυροπροστασίας. Η πραγματικότητα αυτή γίνεται άμεσα αντιληπτή και επηρεάζει το επιχειρησιακό έργο. Πιο αναλυτικά, σε περιστατικά πυρκαγιών που καλούνται να αντιμετωπίσουν κυρίως οι Πυροσβεστικές Υπηρεσίες της Περιφέρειας, όταν ταυτόχρονα με το κατασβεστικό έργο απαιτούνται και επιχειρήσεις διάσωσης όσων κινδυνεύουν από αυτές, **η πυροσβεστική έξοδος που θα ανταποκριθεί αρχικά και θα**

επιληφθεί του έργου της κατάσβεσης και διάσωσης με το ελάχιστο, κατά τις ως άνω σχετικές Διαταγές του Αρχηγείου ΠΣ, πυροσβεστικό προσωπικό, δεν θα μπορεί να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις τόσο σοβαρές (μικτές) πυροσβεστικές επιχειρήσεις (κατάσβεσης και διάσωσης), λόγω ανεπάρκειας πυροσβεστικών δυνάμεων, μέσων κι εξοπλισμού. Κατά συνέπεια μέχρι να ειδοποιηθούν και αφιχθούν στον τόπο του συμβάντος οι αναγκαίες ενισχύσεις σε μέσα και προσωπικό είναι πολύ πιθανόν να στοιχήσει τη ζωή ατόμων που κινδυνεύουν από τις πυρκαγιές και αναμένουν τη διάσωσή τους από τους πυροσβέστες. Κάθε λεπτό που περνά αποβαίνει σε βάρος της ζωής όσων κινδυνεύουν από πυρκαγιά. Αρκούν ελάχιστα μόνον λεπτά όσων εισπνέουν δηλητηριώδη και τοξικά αέρια από τον καπνό για να χάσουν τη ζωή τους και η διάσωση και σωτηρία τους δεν μπορεί να περιμένει πότε θα φθάσουν ενισχύσεις από το προσωπικό που βρίσκεται σε κατ' οίκον επιφυλακή.

Γ.- Ευρήματα - Ανάλυση Στοιχείων - Διαπιστώσεις

Ι) Ευρήματα - Ανάλυση στοιχείων

Ως γνωστόν, οι πυρκαγιές είναι ανεπιθύμητα συμβάντα με απτό κόστος για την περιουσία και πρωτίστης για την ανθρώπινη ζωή. Βέβαια εκτός από το ως άνω φυσικό τους κόστος, οι πυρκαγιές έχουν μια σειρά από λιγότερο άμεσες και προφανείς δυσμενείς συνέπειες στο φυσικό περιβάλλον. Ωστόσο δεν παύει η πυρκαγιά να είναι ζωτικής σημασίας για την ανάπτυξη της ανθρώπινης κοινωνίας και έχει γίνει σημαντικό μέρος του ανθρώπινου πολιτισμού. Μεταξύ των διαφορετικών τύπων καταστροφών, η πυρκαγιά αποτελεί σε ολόκληρο τον κόσμο σημαντική απειλή για τη ζωή και την ιδιοκτησία σε αστικές, αγροτικές και δασικές περιοχές. Επισημαίνεται ότι κάθε χρόνο, όπως προκύπτει από σχετικές έρευνες, χάνουν τη ζωή τους από πυρκαγιές στο Ηνωμένο Βασίλειο (450) άτομα, στη Σουηδία (100) άτομα, στις ΗΠΑ περίπου (3.000) άτομα κλπ.

Κατά το έτος 2020 ο συνολικός αριθμός των αστικών πυρκαγιών που έλαβαν χώρα στην επικράτεια είναι **(33.171)** πυρκαγιές. Παρατηρείται λοιπόν μια ιδιαίτερα σημαντική αύξηση σε σχέση με το 2019, όπου είχαν εκδηλωθεί μόνον (18.281) πυρκαγιές, σε ποσοστό **81,5 %**, και **84,4%** σε σχέση με τον μέσο ετήσιο αριθμό της τελευταίας δεκαετίας, που είναι (17.992) αστικές πυρκαγιές. Επίσης ο μέσος / ανά μήνα αριθμός αστικών πυρκαγιών το 2020 είναι (2.751) πυρκαγιές, όταν ο ίδιος μέσος / ανά μήνα αριθμός αστικών πυρκαγιών την τελευταία δεκαετία είναι μόνον (1.499) πυρκαγιές, ποσοστό αύξησης **83,5 %**.

Δυστυχώς το έτος 2020, χαρακτηρίζεται ως η πλέον θανατηφόρα χρονιά τουλάχιστον από το έτος 2010, εξ αιτίας των αστικών πυρκαγιών, αφού **έχασαν τη ζωή τους μόνον από αστικές πυρκαγιές (68) άτομα**. Διευκρινίζεται ότι στον αριθμό αυτό δεν περιλαμβάνονται τα άτομα που έχασαν τη ζωή τους απανθρακωμένα σε τροχαία δυστυχήματα λόγω πυρκαγιάς, όπως επίσης και τα θύματα που υπέστησαν μεν από την αστική πυρκαγιά εγκαύματα ή οποιανδήποτε τραυματισμό και απεβίωσαν σε μεταγενέστερο της πυρκαγιάς χρόνο και σε άλλο τόπο εκτός του συμβάντος λχ νοσοκομείο, αφού γι' αυτά τα θύματα δεν ενημερώνεται η Πυροσβεστική.

Κατά την τελευταία δεκαετία (2010 – 2019) ο μέσος αριθμός θανάτων από αστικές πυρκαγιές ανά έτος είναι (29) θάνατοι. Παρατηρείται δηλαδή μια πολύ μεγάλη αύξηση σε ποσοστό **134,5 %**. **Υπερδιπλασιάστηκε** δηλαδή σε σχέση με τον ως άνω μέσο ετήσιο αριθμό θανάτων της τελευταίας δεκαετίας. Επίσης παρατηρείται μια αύξηση σε ποσοστό **325 %** δηλαδή **υπερτριπλασιάστηκε** σε σχέση με τους θανάτους κατά το 2019 που είναι (16).

Πίνακας 1

Αριθμός αστικών πυρκαγιών και πυρκαγιών σε κτίρια τα έτη (2010 - 2019)

Έτος	Αριθμός Αστικών Πυρκαγιών	Αριθμός πυρκαγιών σε κτίρια	Ποσοστό πυρκαγιών σε κτίρια
2010	18.743	5.059	17,21%
2011	21.315	5.670	15,95%
2012	20.308	4.823	15,64%
2013	18.037	4.251	15,06%
2014	15.046	3.725	17,13%
2015	16.916	4.023	16,07%
2016	17.389	3.774	13,65%
2017	17.437	3.963	14,26%
2018	16.453	3.700	15,13%
2019	18.281	3.992	14,37%
Σύνολο	179.925	42.980	-
Μέσος Αριθμός / ανά έτος	17.992	4.298	15,44%

Πηγή: ΑΠΣ

Πίνακας 2

Αριθμός θανάτων από αστικές πυρκαγιές τα έτη (2010 – 2019)

Έτος	Πυροσβέστες	Ιδιώτες	Σύνολο Θανάτων
2010	0	53	53
2011	0	39	39
2012	0	38	38
2013	0	25	25
2014	1	26	27
2015	0	18	18
2016	0	14	14
2017	0	31	31
2018*	0	29	29
2019*	1	15	16
Σύνολο θανάτων	-	-	290
Μέσος Όρος Θανάτων	-	-	29

Πηγή: ΑΠΣ

Σημειώσεις:

- 1) Στο έτος 2018 δεν υπολογίζονται οι θάνατοι των 102 θυμάτων από τη φονική πυρκαγιά στο Μάτι
- 2) Στο έτος 2019 δεν υπολογίζονται επίσης οι τρεις (3) θάνατοι ιδιωτών σε δασικές πυρκαγιές

Ειδικότερα αναλύοντας τα στοιχεία των θανάτων από αστικές πυρκαγιές κατά το 2020 διαπιστώνονται τα εξής:

1) Γενικά

Το έτος 2020 αντιστοιχεί **0,7 θάνατος από αστική πυρκαγιά / ανά 100.000 κατοίκους και 7 θάνατοι / ανά 1.000.000 κατοίκους** πληθυσμό της χώρας. Ο μέσος / ανά μήνα αριθμός των θανάτων από αστικές πυρκαγιές είναι (6) περίπου θάνατοι, ήτοι κάθε (5) ημέρες έχασε τη ζωή του από αστική πυρκαγιά και ένας (1) συνάνθρωπος μας, η δε κατανομή τους ανά μήνα είναι η περιγραφόμενη στον πιο κάτω πίνακα 3.

Πίνακας 3

Αριθμός θανάτων ανά μήνα κατά το 2020

Μήνας	Αριθμός θανάτων	Ποσοστό %
Ιανουάριος	10	14,7%
Φεβρουάριος	5	7,3%
Μάρτιος	9	13,2%
Απρίλιος	8	11,7%
Μάιος	3	4,4%
Ιούνιος	5	7,3%
Ιούλιος	2	2,9%
Αύγουστος	4	5,9%
Σεπτέμβριος	3	4,4%
Οκτώβριος	2	2,9%
Νοέμβριος	8	11,7%
Δεκέμβριος	8	11,7%
Σύνολο θανάτων	68	100%

2) Ηλικία θυμάτων

Από τα (68) ανθρώπινα θύματα που έχασαν τη ζωή τους από αστικές πυρκαγιές, τα 9 στα 10 θύματα ήταν **ενήλικα, ποσοστό 91,1%** και το 1 στα 10 θύματα, ήταν ανήλικα, ποσοστό 8,9%. Από τα ενήλικα θύματα στη συντριπτική τους πλειοψηφία τα 9 σχεδόν στα 10 θύματα, ποσοστό **87,8%, ήταν άτομα άνω των 65 ετών**, δηλαδή άτομα μη δυνάμενα από μόνα τους λόγω έλλειψης φυσικών δυνάμεων (βιολογικά), λχ ηλικία, προβλήματα υγείας, να αντιδράσουν άμεσα με την εκδήλωση της πυρκαγιάς και να διασωθούν από μόνα τους. Δηλαδή ήταν άτομα που χρειάζονταν βοήθεια από τρίτους και πρωτίστως λόγω αρμοδιότητας από τις πυροσβεστικές δυνάμεις για τη διάσωσή τους, η οποία ωστόσο δεν ήρθε ως φαίνεται στον κατάλληλο για τη ζωή τους χρόνο και ως εκ τούτου έχασαν τη ζωή τους αβοήθητα.

3) Περιφέρειες

Οι περισσότεροι θάνατοι και συγκεκριμένα οι (20), ήτοι ποσοστό **29,4%** δηλαδή 1 στους 3 θανάτους, από τους συνολικά (68) στη χώρα σημειώθηκαν στην **Περιφέρεια Αττικής** (βλ. Πίνακα 4). Ακολούθως σε θανάτους έρχεται η Κεντρική Μακεδονία με (15) θανάτους, ποσοστό 22,1% και μάλιστα οι περισσότεροι και πιο συγκεκριμένα οι (9) από αυτούς σημειώθηκαν στην ΠΕ

Θεσσαλονίκης. Ακολουθούν οι Περιφέρειες Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδας με (7) θανάτους κάθε μια από αυτές, ποσοστό 10,3% κλπ. Στην Περιφέρεια των **Ιονίων Νησιών** δεν σημειώθηκε κανένας θάνατος.

Ωστόσο στις πρώτες τρεις θέσεις των Περιφερειών με τους περισσότερους θανάτους / ανά 100.000 κατοίκους είναι κατά φθίνουσα σειρά η **Πελοπόννησος** (1,2 θάνατοι), **Δυτική Ελλάδα** (1 θάνατος) και **Ήπειρος** (0,9 θάνατοι).

Πίνακας 4

Αριθμός θανάτων και θανάτων / ανά 100.000 κατοίκους το 2020 ανά Περιφέρεια

Περιφέρεια	Αριθμός θανάτων	Ποσοστό θανάτων (%)	Θάνατοι / ανά 100.000 κατοίκους
Αττικής	20	29,4%	0,5
Κεντρικής Μακεδονίας	15	22,1%	0,8
Ανατολικής Μακεδονίας & Θράκης	4	5,9%	0,6
Δυτικής Μακεδονίας	1	1,5%	0,4
Πελοποννήσου	7	10,3%	1,2
Δυτικής Ελλάδας	7	10,3%	1,0
Θεσσαλίας	4	5,9%	0,5
Ηπείρου	3	4,4%	0,9
Κρήτης	4	5,9%	0,6
Βορείου Αιγαίου	1	1,5%	0,5
Στερεάς Ελλάδος	1	1,5%	0,2
Νοτίου Αιγαίου	1	1,5%	0,3
Ιονίων Νήσων	0	0%	0
Σύνολο θανάτων	68	100%	-

4) Φύλο θυμάτων

Ως προς το φύλλο των θυμάτων, τα 2 σχεδόν στα 3 θύματα ήταν **άρρενες**, ποσοστό το **63,9%** και το 36,1% θήλεις.

5) Χώρος που έχασαν τη ζωή τους

Τα περισσότερα θύματα (65), ήτοι πλέον των 9 στα 10 θύματα, ποσοστό **95,6%**, έχασαν τη ζωή τους σε κτίρια δομών, δηλαδή σε χώρους που χρησιμοποιούνται για **κατοικία ή γενικά χώρο διαμονής** (μονοκατοικία, διαμέρισμα πολυκατοικίας, πρόχειρη κατασκευή, εγκαταλειμμένο κτίριο, αποθηκευτικό χώρο ή ξενοδοχείο), ενώ (1) θύμα έχασε τη ζωή του σε χώρο συνάθροισης κοινού (καφετέρια), όπου εργάζονταν και (2) θύματα, εντός αγροτικής ή γεωργικής έκτασης. Επισημαίνεται ότι ο μέσος αριθμός πυρκαγιών που εκδηλώνεται στους συγκεκριμένους χώρους (κτίρια δομών) αντιστοιχεί στο ποσοστό 15,4% του συνολικού αριθμού των πυρκαγιών ανά έτος. Επίσης το ποσοστό των θανάτων που συμβαίνουν σε κτίρια κατοικιών στις ΗΠΑ κυμαίνεται από 80 έως 90 %. Ο λόγος που η συντριπτική πλειοψηφία των θανάτων από αστικές πυρκαγιές συμβαίνουν σε κτίρια κατοικιών είναι ότι η φύση των κτιρίων αυτών επιτρέπει στους ενοίκους τους να συμπεριφέρονται εντός αυτών χωρίς οποιαδήποτε ρουτίνα ασφάλειας ή επίβλεψη. Επιπλέον, ορισμένες αναμενόμενες συμπεριφορές σε αυτόν τον τύπο κτιρίων, όπως λχ όλοι οι ένοικοι κοιμούνται ταυτόχρονα, δεδομένου δε ότι δεν είναι υποχρεωτική από τη νομοθεσία πυροπροστασία για παλαιότερα κτίρια η τοποθέτηση ανιχνευτών και συναγερμών, μπορούν να μειώσουν τις πιθανότητες έγκαιρης ανίχνευσης, καταστολής και απόπειρας εκκένωσης.

6) Μήνα που έχασαν τη ζωή τους

Τον μήνα **Ιανουάριο** σημειώθηκαν οι περισσότεροι θάνατοι (10), ποσοστό **14,7%** και τους μήνες Ιούλιο και Οκτώβριο αντίστοιχα οι λιγότεροι και συγκεκριμένα (2) θάνατοι καθένα από αυτούς τους μήνες, ποσοστό 2,9%. Επίσης χαρακτηριστικό είναι το γεγονός ότι **κατά το συνολικό διάστημα που επιβλήθηκε από την Κυβέρνηση το μέτρο του lockdown, υπήρξαν (33) θάνατοι ποσοστό 48,5%** (βλ. Πίνακα 3). Δηλαδή το ως άνω χρονικό διάστημα παρατηρείται σχεδόν το μισό του συνολικού αριθμού των θανάτων. Και τούτο εξηγείται από το γεγονός, ότι ο εγκλεισμός στους χώρους που χρησιμοποιούνταν ως κατοικία ή γενικά ως χώρος διαμονής, όπου παρατηρήθηκε και το 95,6% των θανάτων, αύξησε τις δραστηριότητες από μεγαλύτερο αριθμό ατόμων στον ίδιο χώρο και ως εκ τούτου υπήρξε αύξηση του ποσοστού πιθανότητας να εκδηλωθεί από κάποια αμελή τους συμπεριφορά κάποια φωτιά και να λάβει διαστάσεις και χαρακτηριστικά πυρκαγιάς και να απειλήσει τη ζωή των ενοίκων.

7) Αιτία για την απώλεια των θυμάτων

Από τον συνολικό αριθμό των (68) θυμάτων, ο θάνατος των τριών (3) θυμάτων, ποσοστό 4,4% φέρεται ότι προκλήθηκε από δόλια ενέργεια, δηλαδή η πυρκαγιά ήταν το μέσο για την

πραγματοποίηση του ανθρωποκτόνου σκοπού του φερομένου ως δράστη ή για εξαφάνιση των ιχνών ή απόκρυψη άλλου εγκλήματος λχ ληστείας, ενώ τα υπόλοιπα (65) θύματα, ποσοστό **95,6%**, δηλαδή περισσότερα από 9 στα 10 θύματα, **έχασαν τη ζωή τους από αμελή συμπεριφορά** των ιδίων ή τρίτων. Επισημαίνεται ότι οι περισσότεροι θάνατοι από αστικές πυρκαγιές παγκοσμίως συμβαίνουν σε κτίρια κατοικιών. Επίσης πιο διαδεδομένες παγκοσμίως αιτίες πυρκαγιών σε κτίρια κατοικιών, είναι το κάπνισμα, μαγείρεμα, χρήση κεριών, χρήση ηλεκτρικών συσκευών, χρήση συσκευών και μέσων θέρμανσης και παιχνίδι με φωτιά.

8) Λοιπές πληροφορίες – πολλαπλοί θάνατοι

Από τα (68) θύματα, τα (58), ποσοστό 85,2%, βρέθηκαν στον τόπο του συμβάντος σε ισάριθμα περιστατικά, ήτοι ήταν κατά μόνας, Υπήρξαν όμως και 5 περιστατικά στα οποία διαπιστώθηκαν πολλαπλοί θάνατοι (περισσότεροι του ενός). Πιο συγκεκριμένα βρέθηκαν χωρίς τις αισθήσεις τους στο ίδιο περιστατικό από 2 θύματα σε 5 συμβάντα, που συνδέονταν μεταξύ τους είτε δια συζυγικής σχέσης ή ήταν αδέλφια, **ποσοστό 14,8%**.

II) Διαπιστώσεις

Κατόπιν των ανωτέρω καταλήγουμε συμπερασματικά ότι το έτος 2020 υπήρξε μια θλιβερή πρωτιά σε θανάτους από αστικές πυρκαγιές αλλά και σε αριθμό αστικών πυρκαγιών. Ειδικότερα:

i) Έχασε τη ζωή του από αστικές πυρκαγιές ένας ιδιαίτερα υψηλός αριθμός (68) συνανθρώπων μας, ο υψηλότερος αριθμός θανάτων κατά την τελευταία δεκαετία (2010 – 2019). Πρόκειται δηλαδή για **ένα σχεδόν μικρότερο Μάτι**. Παρατηρείται λοιπόν υπερδιπλασιασμός θανάτων, ποσοστό αύξησης **134,5 %**, σε σχέση με τον μέσο ετήσιο αριθμό θανάτων κατά την πιο πάνω δεκαετία.

ii) Επίσης εκδηλώθηκε ο μεγαλύτερος από το 2010 αριθμός αστικών πυρκαγιών (33.171), ποσοστό αύξησης **84,4 %** σε σχέση με τον μέσο ετήσιο αριθμό αστικών πυρκαγιών την τελευταία ως άνω δεκαετία και αύξηση **81,5%**, σε σχέση με το 2019.

iii) Η ως άνω θλιβερή πρωτιά κατά το έτος 2020 πρωτίστως σε θανάτους από αστικές πυρκαγιές αλλά και σε αριθμό πυρκαγιών, κατόπιν της ως άνω λεπτομερούς ανάλυσης των στοιχείων αλλά και της αποκαρδιωτικής εικόνας που τα ίδια στοιχεία εμφανίζουν, προφανώς και δεν είναι τυχαία ή συμπτωματική. Έχει δηλαδή γενεσιουργό αιτία κι όπως εκτιμάται, αυτή βρίσκει έρεισμα και συναρτάται με το επιχειρησιακό έργο (κατάσβεσης - διάσωσης) του ΠΣ. Ειδικότερα είναι

σφόδρα πιθανή η ευθύνη του επιχειρησιακού σχεδιασμού, ο οποίος, λόγω της λήψης προληπτικών μέτρων εξ αιτίας της πανδημίας, επανασχεδιάστηκε σε άλλη βάση και με άλλη λογική, - προφανώς εσφαλμένα - σύμφωνα με τις προεκτεθείσες Διαταγές του Αρχηγείου ΠΣ. Η ανωτέρω βέβαια άποψη αρκεί να επιβεβαιωθεί από άλλη ανεξάρτητη ενδελεχή προς τούτο έρευνα, γιατί δεν είναι γνωστά στην παρούσα έρευνα αρκετά στοιχεία και λεπτομέρειες σχετικά με τις συγκεκριμένες κατά περίπτωση πυροσβεστικές επιχειρήσεις. Έτσι μόνον μπορεί να διακριβωθεί αν έστω και ένας θάνατος από τους συνολικά (68) ήταν αποτέλεσμα εγκληματικών λαθών και παραλείψεων εξ αιτίας του επιχειρησιακού σχεδιασμού κατά το πυροσβεστικό έργο. Η προανάκριση που διενεργείται κάθε φορά για τα αίτια της πυρκαγιάς και τις συνθήκες θανάτου των θυμάτων δεν επεκτείνεται – αν και θα έπρεπε – και σε ενδεχόμενες ευθύνες για λάθη και παραλείψεις από τον επικεφαλής των πυροσβεστικών δυνάμεων στο επιχειρησιακό έργο. Μια τέτοια βέβαια έρευνα, όπως είναι ευνόητο, για να είναι αντικειμενική και αξιόπιστη μόνον από τον εισαγγελέα μπορεί να διενεργηθεί και όχι από την Πυροσβεστική. Περαιτέρω τα κομβικά στοιχεία που πρέπει οπωσδήποτε να διακριβωθούν από την εν λόγω έρευνα, αν πράγματι ευθύνεται ή όχι ο επιχειρησιακός σχεδιασμός, προκειμένου να επαληθευτεί εμπεριστατωμένα και τεκμηριωμένα η θέση της παρούσας έρευνας, είναι: α) ο χρόνος που μεσολάβησε από την ώρα αναγγελίας του συμβάντος σε καθένα από τα περιστατικά θανάτου των (68) θυμάτων στην Πυροσβεστική έως την ώρα ανταπόκρισης στο περιστατικό της πυροσβεστικής εξόδου που αφίχθη αρχικά στον τόπο του συμβάντος και β) ο αριθμός των πυροσβεστικών οχημάτων και των πυροσβεστικών δυνάμεων, μέσων και εξοπλισμού που αφίχθησαν πρώτα στο συμβάν.

Περαιτέρω, ορθώς προ ημερών ο υφυπουργός Πολιτικής Προστασίας κ. Χαρδαλιάς δήλωσε με αφορμή τις γιορτές των Χριστουγέννων, ότι <<το σπουδαιότερο δώρο είναι η ζωή>>. Όμως το πολύτιμο και θεάρεστο αυτό δώρο δυστυχώς το στερήθηκε κατά το έτος 2020 ένας εξαιρετικά υψηλός αριθμός (68) συνανθρώπων μας εξ αιτίας των αστικών πυρκαγιών. Τέτοια λοιπόν έρευνα φυσικά δεν έχει διαταχθεί μέχρι σήμερα από την Ηγεσία του ΠΣ, ούτε πιστεύω φυσικά ότι θα διαταχθεί. Και τούτο γιατί, αν υπάρξουν ενδεχόμενες ευθύνες, πρέπει οι υπεύθυνοι να οδηγηθούν στη Δικαιοσύνη. Ωστόσο ούτε και η πολιτική Ηγεσία της Πολιτικής Προστασίας, που έχει την εποπτεία κι ευθύνη λειτουργίας του Πυροσβεστικού Σώματος, έχει διατάξει τουλάχιστον μέχρι σήμερα, από ότι είμαι σε θέση να γνωρίζω, τη φυσική Ηγεσία του ΠΣ να προβεί στην ανωτέρω έρευνα. Προσπερνάται λοιπόν έτσι, ως ασήμαντο το ανωτέρω γεγονός, παρά τη σπουδαιότητα που έχει για την ελληνική κοινωνία σαν ένα ιδιαίτερα σημαντικό ζήτημα, που έχει σχέση με την ασφάλεια και προστασία της ανθρώπινης ζωής από τις πυρκαγιές, την ευθύνη της οποίας έχει κατά νόμο το Πυροσβεστικό Σώμα. Καλή η επικοινωνία και η δημοσιότητα, όμως καλύτερη και πιο ουσιαστική για τον κάθε πολίτη είναι μια απάντηση στο κοινωνικό σύνολο, για το τι πραγματικά

και με βεβαιότητα έφταιξε και στερήθηκαν το δώρο της ζωής τόσοι πολλοί συνάνθρωποι μας. Άλλωστε αυτό το οφείλουν και για την εμπέδωση του αισθήματος της ασφάλειας.

iv) Εξάλλου από τον ίδιο ως άνω επιχειρησιακό σχεδιασμό, η προληπτική πυροπροστασία τέθηκε κατόπιν των ληφθέντων λόγω της νόσου covid-19 μέτρων σε δεύτερη προτεραιότητα έναντι του επιχειρησιακού έργου (κατάσβεσης και διάσωσης). Υποβαθμιζόμενη λοιπόν η προληπτική πυροπροστασία είχε σαν αποτέλεσμα να εκτιναχθεί κατά το 2020 και ο αριθμός των αστικών πυρκαγιών.

v) Τέλος ανεπιτυχής και αναποτελεσματικά είναι μέχρι σήμερα ως φαίνεται από τα προαναφερόμενα στοιχεία η αναδιοργάνωση του ΠΣ, που πραγματοποιήθηκε το 2020 με τον Ν. 4662/2020. Ειδικότερα η επιδιωχθείσα από τον Ν. 4662/2020 αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος δεν απέδωσε τα αναμενόμενα και επιδιωκόμενα αποτελέσματα. Ήταν ως φαίνεται τουλάχιστον μέχρι σήμερα εγχείρημα σκοπιμότητας και όχι επιχειρησιακών αναγκών. Ειδικότερα η επιτακτική ανάγκη κάθετης και συνολικής αναβάθμισης του θεσμικού, λειτουργικού, επιχειρησιακού και οργανωτικού πλαισίου του πυροσβεστικού οργανισμού, που επιδιώχθηκε και επιχειρήθηκε πρόσφατα με το Ν. 4662/2020, σχετικά με την αναβάθμιση του συστήματος Πολιτικής Προστασίας και την αναδιοργάνωση του Πυροσβεστικού Σώματος, και ειδικότερα η προστασία των πολιτών και στην προκειμένη περίπτωση πιο συγκεκριμένα η προστασία της ζωής τους, όπως αναφέρεται και στην Αιτιολογική Έκθεση, μετά από το ως άνω θλιβερό (αρνητικό) ρεκόρ θανάτων από αστικές πυρκαγιές αλλά και αριθμό πυρκαγιών κατά το έτος 2020, φαίνεται δυστυχώς ότι σε επιχειρησιακό επίπεδο δεν επετεύχθη. Δεν απέδωσε δηλαδή τα προσδοκώμενα, αν και <<...αποτελεί κεντρική και αδιαπραγμάτευτη προτεραιότητα και στρατηγική επιλογή...Και τούτο, διότι η ανάπτυξη και ευημερία των πολιτών προϋποθέτει την προηγούμενη αποτελεσματική, πλήρη και καθολική προστασία τους>>.

Δ.- Συμπεράσματα

Κατόπιν των ανωτέρω διαπιστώνεται ότι **το έτος 2020 αποτελεί αρνητικό ρεκόρ θανάτων** από αστικές πυρκαγιές τη τελευταία δεκαετία (2010 - 2019) και για το λόγο καταγράφεται στην ιστορία του Πυροσβεστικού Σώματος με μελανά γράμματα, αφού πρόκειται για **ένα νέο μικρότερο 'Μάτι'**. Αναλυτικότερα εξάγονται τα εξής συμπεράσματα:

- Το 2020 είναι **η πιο θανατηφόρα χρονιά** από το έτος 2010, αφού σημειώθηκαν (68) θάνατοι, αριθμός υπερδιπλάσιος, ποσοστό 134,5%, από το μέσο ετήσιο αριθμό θανάτων την τελευταία δεκαετία (2010 – 2019) και υπερτριπλάσιος, ποσοστό 325 %, από το έτος 2019.
- **Διπλασιάστηκε** σχεδόν και ο αριθμός των αστικών πυρκαγιών, ποσοστό 84,4%, σε σχέση με τον μέσο ετήσιο αριθμό πυρκαγιών τη δεκαετία (2010 – 2019)
- Αντιστοιχεί **0,7 θάνατος από (αστική) πυρκαγιά** / ανά 100.000 κατοίκους πληθυσμό στη χώρα και **7 θάνατοι** ανά 1.000.000 κατοίκους
- **Κάθε 5 ημέρες** χάνει τη ζωή του από αστική πυρκαγιά 1 συνάνθρωπός μας
- Τα 9 στα 10 θύματα που χάνουν τη ζωή τους από αστική πυρκαγιά, ποσοστό **91,1%** είναι **ενήλικες** και από τα ενήλικα αυτά θύματα τα 9 σχεδόν στα 10, ποσοστό 87,8%, είναι **άνω των 65 ετών**.
- Το 1/3 των θανάτων από αστικές πυρκαγιές, ποσοστό 29,4%, καταγράφεται στην **Περιφέρεια της Αττικής** και ακολουθούν οι Περιφέρειες Κεντρικής Μακεδονίας, ποσοστό 22,1 %, Πελοποννήσου και Δυτικής Ελλάδος, ποσοστό 10,3 % κλπ. Αντιθέτως στα **Ιόνια Νησιά** δεν σημειώνεται κανένας θάνατος.
- Οι περισσότεροι θάνατοι / ανά 100.000 κατοίκους πληθυσμό σημειώνονται στην Περιφέρεια **Πελοποννήσου** (1,2 θάνατοι), και ακολουθούν η Δυτική Ελλάδα (1) και Ήπειρος (0,9)
- Τα 2/3 σχεδόν των θυμάτων, ποσοστό 63,9%, είναι **άνδρες**
- Κατά το συνολικό διάστημα που επιβλήθηκε λόγω του κορονοϊού (covid-19) το μέτρο του **lockdown** σημειώθηκαν οι μιστοί θάνατοι, ποσοστό 48,5%
- Περισσότερα από 9 στα 10 θύματα, ποσοστό 95,6%, χάνει τη ζωή του από **αμελή συμπεριφορά του ιδίου ή τρίτου**
- Η πανδημία συνέβαλε με την αναθεώρηση του επιχειρησιακού σχεδιασμού του ΠΣ στη θλιβερή πρωτιά κατά το 2020 σε θανάτους από πυρκαγιές δομών. Πιο συγκεκριμένα ο εξαιρετικά μεγάλος αριθμός θανάτων αλλά και αστικών πυρκαγιών αποδίδεται κατά την πλέον πιθανή εκδοχή στον επιχειρησιακό σχεδιασμό του ΠΣ, λόγω covid-19
- Η επιδιωχθείσα το 2020 με τον Ν. 4662/2020 αναδιοργάνωση του ΠΣ αποδεικνύεται μέχρι σήμερα ανεπιτυχής και αναποτελεσματική, αφού δεν πέτυχε τα αναμενόμενα αποτελέσματα
- Επιβάλλεται άμεσα αναθεώρηση σε άλλη βάση και λογική του ισχύοντος σήμερα λόγω πανδημίας **επιχειρησιακού σχεδιασμού ΠΣ**, τουλάχιστον σε ότι αφορά τις Μάχιμες Πυροσβεστικές Υπηρεσίες, για να μην επαναληφθούν τα ως άνω αρνητικά ρεκόρ θανάτων και πυρκαγιών και το 2021